

16/92

Debatten om serierna

I diskussionen kring barn- och ungdomsserierna framträder en upphetsning som gärna kombineras med förvirring. Även de inlägg som gjorts i Dagens Nyheter illustrerar det förhållandet. Joyce Carys livfulla och av frihetspatos präglade artikel innehöll, såsom varje uppmärksam läsare konstaterade, åtskilliga stridiga synpunkter; då författaren gjort ett uttalande tycktes han genast börja tvivla på dess riktighet. Dr Bejerots artikel, som gick på den motsatta linjen, innehöll — liksom än mer hans bok i ämnet — påtagliga över-

drifter. Det senaste inlägget av Olle Holmberg är svårare att karaktärisera; framför allt frågar man sig om Holmberg skämtar eller menar allvar. Menar han allvar, är inlägget ett gott bevis på hur man från önskan att slå ned på dåliga serier snabbt kan förflyttas till de mest extravaganta tankar på att genom normer och straff säkra det goda livet, t. ex. genom att relegera nazistiska studenter från universitet.

Att frågan om serierna väcker ett så stort intresse och så starka passioner är dock lätt att förstå. Det är ett ganska litet område debatten gäller, men det ligger nära till hands att ta ståndpunkt utifrån allmänna och respektabla grundsatser. Å den ena sidan ser man en hotad moral, å den andra en hotad frihet. Och för många är säkert en fruktan för allmän fördöming avgörande; vi äldre kan knappast frigöra oss från känslan att det är någonting mindervärdigt att se på bilder — serier, filmer, television — i stället för att läsa; här är en utveckling i gång som inte gärna kan hejdas och vars konsekvenser vi inte kan överblicka, men som inger de flesta av oss olust och irritation.

Det ligger så mycket berättigt i angreppen på de usla serierna att det är bra att saken tagits upp. Men överdrifterna har varit svåra. Med fasa har det talats om "vilddjuret i barnkammaren", som om inte barnkammaren av gammalt är platsen för alla sorters hemskheter — häxor, troll, skräckinjagande förvandlingar, tortyr och mord —, som om inte det ojä-

63

förligt viktigaste vore att barnen nu för tiden i mindre grad än förr lider av trångboddhet, aga, ohyggliga hotelser om syn- dastraff i livet och efter döden, supiga fäder och hårda lärare. Då det i tidning efter tidning talas om att barnen får mardrömmar och dålig sömn av serierna, så bör alla vuxna kunna vittna om att de en gång fått mardrömmar och dålig sömn av bibliska historien, sagorna och indianböckerna.

Det väsentliga är, som Olof Lagercrantz klarlagt, att opinionen och framför allt föräldrarna görs uppmärksamma på att det finns serier som på grund av sin tarvlighet och vidrighet måste bannlysas. På den vägen kan också förläggare och redaktörer påverkas. Att inskränka tryckfriheten är inte den rätta vägen; om en skärpning på den linjen skall ha någon betydelse, hamnar man lätt i en tendens att slå ned på allt som befins vara olämpligt, vare sig det gäller barns eller vuxnas läsning. Själva principdebatten om serierna är bestämt mogen för att avblåsas; låt oss gå över från det allmänna fördömandet till kritik och utrensning i de enskilda fallen.

18/12

*
Det verkar kanske bestickande då professor Bonnier hävdar att Vetenskapsakademins beslut måste vara riktigt eftersom akademien får anses ha lika mycken allmänanda och ansvarskänsla som folk i allmänhet. Men i själva verket bevisar professor Bonnier för mycket. Vore hans tankegång riktig, så skulle alla beslut av församlingar vilka inte består av undermåligt folk (regeringen, akademierna, fakulteterna osv.) vara riktiga, och tidningarna och allmänheten skulle helt enkelt avvisas med en generell tillrättavisning då den kommer med kritik. Det enkla förhållandet är väl att även ett med stor majoritet fattat beslut av denna art i praktiken kan vara grundat på vittnesbörd och anklagelser från några få personer som genom sin ställning måste bli partiska. Vi kan inte heller gå med på att ett tvång till sinnesundersökning är något mildare än ett åtal för tjänstefel. Redan beslutet om sinnesundersökning sätter en fläck på vederbörandes rykte och innebär faktiskt ett straff. Vid ett åtal för tjänstefel kan den anklagade försvara sig, han blir dömd efter gällande lagstiftning, och han blir inte alls dömd om anklagelsen befinnes oggrundad.